

תאריך עדכון: 02/10/2022

שיטות מחקר

96-096-15 , 96-096-16 , 96-096-17

גב' נעה יעקבי, ד"ר ענבל שרביט-גינון

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: א+ב

שנת לימודים: תשפ"ג

דואר אלקטרוני:

גב' נעה יעקבי noajacoby@gmail.com

ד"ר ענבל שרביט-גינון sginbal@gmail.com

שעות קבלה:

בתאום עם המרצים.

אתר הקורס באינטרנט:

באמצעות מערכת למידה (Moodle).

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס

להקנות לסטודנטים ידע בסיסי בשיטות מחקר במדעי החברה.

תוצרי למידה

בסיום הקורס מצופה מהסטודנטים:

- להיות מסוגלים לקרוא, להבין, ולבקר מאמרים מקצועיים העוסקים במחקר חברתי.
- לרכוש כלים תיאורטיים שיאפשרו להם בעתיד לתכנן ולבצע מחקרים אמפיריים משלהם.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים

אחד האתגרים הגדולים ביותר בפניהם עומד המדע הוא ניסוח הכללות לצורך הסבר וניבוי תופעות. מדענים משתמשים בשיטות מחקר מגוונות על מנת להתמודד עם אתגר זה. במהלך הקורס נדון במושגי יסוד בחקירה המדעית בכלל ובמדעי החברה בפרט, נכיר את השלבים בתהליך המחקר, נתוודע לשיטות איסוף וניתוח נתונים, ונלמד להסיק מסקנות מתוצאות המחקר.

הנושאים המרכזיים בהם יתמקד הקורס:

- מה זה מדע? מה מאפיין הסבר מדעי? מאפייני החקירה המדעית, שלבים במחקר.
- משתני המחקר: הגדרה נומינלית, הגדרה אופרציונלית.
- מה זה תיאוריה מדעית? איך בוחנים תיאוריה מדעית?
- קורלציה לעומת סיבתיות, תנאים להיסק סיבתי, סוגי קשרים.
- סוגי מחקרים, מערכי מחקר, פרוצדורות מחקריות.
- דגימה, מדגם, מסגרת דגימה ואוכלוסייה.
- שיטות דגימה הסתברותית.
- שיטות דגימה לא הסתברותית.
- מהימנות המדידה: הגדרה תיאורטית, הגדרה אופרציונלית.
- מהימנות שאלון: הגדרות אופרציונליות.
- תוקף המדידה: מה זה תוקף? כיצד ניתן להעריך תוקף?
- סוגי תוקף של כלי המדידה- תוקף תוכן, תוקף נראה, תוקף מבנה ותוקף תלוי קריטריון.
- גישות להערכת תוקף.

מהלך השיעורים

הקורס יתנהל בעזרת הרצאות ודיונים בכיתה, תרגילים כיתתיים ותקופתיים מסכמים לבית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים – סמסטר א

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	הקדמה: מה זה מדע? הסבר מדעי לעומת הסבר לא מדעי, אובייקטיביות, אמפיריות, בחינות, רלוונטיות.	בייט מרום, 2013, עמ' 19-31.	
2-3	סוגי משתנים: משתנה תלוי, משתנה בלתי תלוי, משתנה מסביר, משתנה מוסבר, מנבא, מנובא. הגדרה נומינלית והגדרה אופרציונלית של משתנים.	בייט מרום, 2013, עמ' 32-45.	
4-5	עיקרון ההפרכה של קרל פופר,	מצגות השיעור	מתוך: קרל פופר, "מדע-השערות והפרכות", בתוך בתוך גד פרוידנטל (עורך), 'ספר מקורות-פילוסופיה של המדע', תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, 1977, עמ' 1-7.
6-7	מהי תאוריה מדעית? כיצד ניתן לבדוק תאוריה? ניסוח השערות הנגזרות מתאוריה, בחינת השערות, ניתוח נתונים, והסקת מסקנות.	בייט מרום, 2013, עמ' 46-59.	
8-9	מה ההבדל בין קורלציה לסיבתיות? תנאים להיסק סיבתי, סוגי קשרים סיבתיים. דוגמאות לקשרים מסוגים שונים מחיי היום-יום.	בייט מרום, 2013, עמ' 123-144.	
10-11	מערכי מחקר: מערך ניסויי, מערך מתאמי. פרוצדורות מחקריות: פרוצדורת שדה, פרוצדורת מעבדה.	בייט מרום, 2013, עמ' 145-154.	

		סוגי מחקרים: מחקר גישוש, מחקר תיאורי, מחקר אתנוגרפי/אנתרופולוגי, סקר.	
		מרתון חזרות על כל החומר.	12-13

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים – סמסטר ב

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מהי דגימה? מושגי יסוד: הומוגניות והטרוגניות, מדגם, מסגרת דגימה ואוכלוסייה.	בייט מרום, עמ' 155-159	
2	שיטות דגימה לא הסתברותית.	בייט מרום, עמ' 159-162.	
3-4	שיטות דגימה הסתברותית.	בייט מרום, עמ' 162-176.	
5	הקדמה: מהי מהימנות? טעויות מדידה: טעות קבועה, טעות מקרית.	בייט מרום, עמ' 2013, 223-228.	
6	מהימנות המדידה: הגדרה נומינלית.	בייט מרום, עמ' 2013, 229-235.	
7-8	מהימנות שאלון – הגדרה אופרציונלית: מהימנות כיציבות בזמן, מהימנות כאקוויולנטיות, עקיבות פנימית, מהימנות בין שופטים.	בייט מרום, עמ' 2013, 235-251.	
9	הקדמה: מהו תוקף? מה ההבדל בין תוקף למהימנות? סוגי תוקף: תוקף תלוי קריטריון (ניבוי, מקביל ולאחר מעשה).	בייט מרום, עמ' 2013, 252-257.	
10	סוגים נוספים של תוקף: תוקף תוכן ותוקף נראה. תוקף מבנה: גישות להערכת תוקף מבנה: חקר מתאמים בין משתנים, חקר הבדלים בין קבוצות.	בייט מרום, עמ' 2013, 257-263.	

	בייט מרום, 2013, עמ' 264-275.	המשך תוקף מבנה. גישות להערכת תוקף מבנה: תוקף מתכנס ותוקף מבחין, מטריצת מרובת תכונות ושיטות.	11
		מרתון חזרות על כל החומר.	12-13

ג. דרישות קדם:

אין.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

- נוכחות והשתתפות פעילה בכל השיעורים.
- ביצוע מטלות שונות בהתאם לדרישות המרצה בקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

- בחינה מסכמת בסוף סמסטר א – 50%
- בחינה מסכמת בסוף סמסטר ב – 50%

ו. ביבליוגרפיה:

בייט מרום, ר'. (2013). שיטות מחקר במדעי החברה: עקרונות המחקר וסגנונותיו (מהדורה שניה) יחידות 1-3. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

Cozby, P. C. (2005). *Methods in behavioral research (8th Ed.)* Boston, MA: McGraw-Hill.

קרל פופר, "מדע- השערות והפרכות", בתוך בתוך גד פרוידנטל (עורך), 'ספר מקורות- פילוסופיה של המדע', תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, 1977, עמ' 1-7.

ז. שם הקורס באנגלית:

Research Methods